

(НИН, 01.01.2009)

Образовањем, језицима које говори и уопште својом биографијом Војислав Коштуница би се могао сврстати у политичаре привржене западним демократским начелима и вредностима. Међутим, нову 2009, 19. годину српског вишестраначја Коштуница дочекује са наметнутим имиџом антизападњака и русофила. То објашњава тиме што се Запад у свом односу према Србији не придржава својих властитих принципа. “Поједине западне земље и њихове политичке елите у свом односу према Србији јако су се удаљиле од темељних демократских и европских вредности. Ја од њих нисам одустао. Ја остајем привржен европским идејама које су старије и неупоредиво вредније од бирократије ЕУ и њене често погрешне политике према Србији”, каже Војислав Коштуница.

Ову 2009. година Коштуница, као и 2003. и 2004. годину, не дочекују на власти. Када говори о разлици између власти и опозиције, Коштуница ће рећи да власт захтева једну суштинску и посебну врсту одговорности, а да ће ДСС и као опозициона странка носити своју одговорност странке која заступа државотворну политику.

Као опозиционар Војислав Коштуница је своју страначку каријеру започео у Београду, када је 1990. победом на већинским изборима постао народни посланик. Сада, када је ДСС поново опозиција Војислав Коштуница је одлучио да привремено руководи београдским одбором странке чији је председник свих 16 година постојања. Због тога, на почетку интервјуа за НИН, првог после четири и по године, питамо Војислава Коштуницу да ли је његов повратак у Београд симболички нови почетак ДСС-а.

- Суштинска нит која повезује политику наше странке све ове године огледа се у њеном државотворном карактеру. За нас је политика одговорност за стабилност и развој земље. Свака нова битка ДСС је нови почетак у смислу још јаче борбе за остваривање наше политике. У ДСС смо закључили да ауторитетом председника странке, уз подршку двојице значајних људи који су нам се прикључили: угледног драмског писца и редитеља Синише Ковачевића и младог сарадника Института за међународну политику и привреду Милоша Јовановића можемо странку учинити јачом и организованијом у Београду. Порука је да желимо да обновимо утицај ДСС у Београду и да у престоници задобијемо већу подршку грађана за нашу политику. А у марту ће бити изабрано ново градско руководство.

Вашу одлуку да “сиђете у београдски одбор” пратили су наслови у штампи да “Коштуница дисциплинује странку” (Блиц) односно “ДСС се распада” (Прес).

- То једноставно није тачно. Различити интереси стоје иза тога да једна странка која заиста води рачуна о држави и јачању институција буде медијски приказана на најгори начин. Видимо да се данас поново урушавају све институције као што је то и раније био случај све до доласка ДСС на чело Владе 2004. године. Ми сада као да поново улазимо у то време, а да би ствар била још гора неодговорним деловањем Владе угрожавају се и старе институције као што су Црква и војска. Данас се у време угрожавања свих институција води и медијска кампања против ДСС, странке која је без икаквог претеривања вратила стабилност свим институцијама у земљи.

Ако погледамо страначке рејтинге тако нешто се ипак дешава. ДСС је од странке која је имала огромну подршку; крајем 2000. имали сте подршку од 60 одсто грађана – сада дошла до нивоа подршке од 10 одсто и то у коалицији са Новом Србијом.

- Другачија је ситуација била 2000. године. Те године је дошло до великих промена и моје победе на изборима против Слободана Милошевића. При том, када је реч о рејтинзима странака код нас се увек са доста слободе и произвољности износе различити проценти. Не бих рекао ни да је тада ДСС имао 60 процената ни да данас има 10. А када је реч о даљем развоју постоктобарских догађаја подсетио бих да смо се убрзо суочили са великим проблемима у ДОС-у, да су ДСС-у у Скупштини Србије чак и отимани мандати. Потом је уследио долазак ДСС на чело Владе у времену проласка земље кроз транзицију. Тада је истовремено вољом светских моћника черупана територија земље. Били смо и принуђени да правимо коалиционе владе, што неминовно оставља трага. Поменуо бих и да смо 2008. године имали велику обману грађана кроз маркетиншки пројекат да Европа нема алтернативу и да малтене Србија већ сутра улази у ЕУ. А да ли је ова влада која је уз ту поруку дошла на власт урадила више на приближавању ЕУ него што је наша влада учинила од 2004. године? Није. Дакле, све то у збиру: транзиција и утицај страних сила, последице коалиција, избор да увек све подредимо државним и националним интересима, а с друге стране бујање политике маркетинга која безочно обмањује грађане, представљају реалност у којој ДСС данас делује.

Због чега се кајете из ових осам година колико сте били на различитим нивоима власти? И шта Србији остаје после власти ДСС-а и Војислава Коштунице?

- Увек ћете пронаћи нешто што сте пропустили да урадите. Сигурно је било грешака и неке ствари су могле бити боље урађене. Али када говоримо о главном правцу деловања, онда је ту реч о државотворној политици коју водим и иза које стојим. Урадили смо све да допринесемо учвршћивању правног поретка, очувању територијалног интегритета земље, очувању стабилности институција, правној сигурности и опоравку српске привреде. Донели смо Устав земље који у 21. веку треба да буде брана дезинтеграцији земље.

Јесте ли икада помислили да сте погрешили што сте одлучили да вратите мандат народу и да идете на изборе 11. маја?

- Реч је о крајње принципијелној одлуци. Ми смо имали јединствену државну политику

кад је реч о Косову и Метохији до 17. фебруара 2008. После тога све се променило. Наши дотадашњи партнери у Влади су одустали од државотворне политике које је до тада имала национални консензус. Ни једног јединог тренутка нисам ни помишљао да бих могао да водим нову туђу политику која се више не темељи на одбрани државних и националних интереса, и то само да бих остао председник Владе.

Могло је да је буде и без избора. Имали сте већину са радикалима у парламенту и још три године мандата.

- ДС је била највећа странка у владајућој коалицији. Кад је реч о прекомпоновању састава владе то је могуће када је реч о мањим партнерима али ако је у питању највећи партнер онда то није демократски, није морално допустиво и у крајњем случају само грађани на изборима могу дати легитимитет новој влади. Зато ми то ни у једном моменту није пало на памет да урадим.

Да ли сте у току кампање о влади преговарали са Војиславом Шешељем?

- Не, али и нема потребе да једну неистину више пута демантујем. Ни са ким нисам преговарао пре избора, то је мој став, чврст и непоколебљив, неки ће рећи тврдоглав али то је мој став. Али као што сте могли да уочите пре избора нисам искључивао сарадњу са неким странкама. Док су странке које су се сада нашле у том владином котлу искључивале сарадњу једне са другима. И то је велика обмана гласача јер ни један једини грађанин који је гласао за ове странке није гласао за овакав састав владе. Ви знате шта ја мислим о подели странака на подобне и неподобне. Дакле, да нису падале такве изјаве то би била легитимна влада, али ово је превара. Што се тиче ДСС-а ми смо преговоре водили после избора, знате с ким и на који начин и како су се завршили.

Можете ли нам рећи нешто више о самим преговорима? Да ли је Ивица Дачић заиста преговарао са вама и шта мислите шта је пресудило у његовом избору да прави владу са ДС-ом?

- Од препричавања шта је ко коме рекао поузданије је ослонити се на чињенице и последице. Видели смо како су се у формирање српске владе или нечега што би требало да буде српска влада увелико умешали тајкуни и страни амбасадори у Београду. Никад пре овога ниједна влада није састављена на тај начин. Овакав спој тајкуна и странаца који се уплићу у нешто што је чисто наша ствар је новина и нешто беспримерно у нашој историји.

Кад смо већ код подобности и амбасадора, у новој подели коју су направили најугицајнији амбасадори, ДСС се нашао уз СРС на тој листи антиевропских снага. Да ли ДСС постаје та снага с којом се не сме сарађивати?

- Држава је демократска уколико у њој постоји више од једне странке и ако се између њих одвија надметање за гласове бирача. Странке су важне институције у демократском поретку. И свака врста таквог мешања са стране значи мешање у наше унутрашње односе. Да Влада води одговорну политику и да има барем мало самопоштовања она би

упозорила амбасадоре да то није њихов посао. Морам рећи да не очекујем да то учини, јер је ова Влада настала уз скоро јавну подршку и уплитање странаца. А ово је недопустиво и за земље чији се амбасадори овако понашају, јер су то државе дуге демократске традиције.

Може се чути и да министар спољних послова Вук Јеремић има сличних проблема. Стране дипломате у Београду га отворено критикују. А наводно је Млађан Динкић на влади изговорио реченицу да се Јеремић понаша попут Коштунице.

- Реч је о две различите политике које воде ДСС и ДС. Садашња влада иде из једне у другу фазу пузајућег или прикривеног признавања независности Косова. Прва фаза је била потписивање ССП-а, дакле потписивање споразума са 19 држава које су претходно признале независност Косова. Затим је легализован Еулекс, који по званичном саопштењу ЕУ има за циљ изградњу правне државе Косово. И преостаје трећа фаза у стратегији западних ментора стварања лажне државе Косово, а то је успостављање добросуседских односа између Србије и дела њене територије Косова и Метохије.

Ипак, иза садашње владе и министра је несумњив успех у Генералној скупштини УН-а на којој је прихваћена резолуција Србије. Мислите да се другим методама борбе могло постићи више?

- Као што знате ја сам се залагао за једно друго, много ефикасније средство, за које се и данас залажем. Реч је о тужбама против земаља, или ако хоћете барем против једне једине земље, која је признала независност Косова. Просто зато што је то јаче, што је то одређеније средство, зато што произлази из уверења да је право на нашој страни, да је Повеља УН прекршена, да је Резолуција 1244 погажена. Ако је то тако и верујете у то што радите, онда пресавијте табак и тужите један број држава Међународном суду правде. Ево сада се се због неупоредиво мањих проблема туже Македонија и Грчка, или Италија и Немачка. Тужба има неупоредиво већу тежину. Тако да се повремене патриотске изјаве садашње власти могу само посматрати у контексту прикривања пузајућег признавања независности Косова.

Да ли би тужбом покварили односе са земљама са којима треба да сарађујемо тј. да се интегришемо у друштво са њима? Да ли мислите да је политика и Косово и Европа ипак могућа?

- То би значило да се Србија плаши да уради оно што је Македонија урадила када је тужила Грчку. С друге стране, покушај да се прикаже да су ЕУ и питање Косова две одвојене ствари пао је на испиту 29. априла када је потписан ССП. Тада се показало да Србија потписује споразум и појединачно са 19 земаља које су признале независност Косова. А то правно гледано значи да смо ми или потписали споразум слажући се са тих 19 земаља, или ако се на слажемо са одлуком тих држава да признају лажну државу Косово, онда и нема правно валидног споразума ССП. Јер сваки уговор па и ССП је сагласност воље две стране. Оно што је Србија морала да уради, то није никакав инат или рат са светом – требало је отворити разговор са ЕУ. Ако правимо дугорочни уговор

са ЕУ морали смо отворити питање да ли ми и тих 19 држава сматрамо да на територији Србије постоји једна или две државе. Уместо озбиљних разговора са ЕУ о овом суштинском питању за будућност Србије, представници садашње власти су потписали ССП како би могли маркетиншки да машу тим споразумом у финишу изборне кампање.

Поред односа са Европском унијом и САД посебно је занимљив и однос Србије са Русијом. Какав значај имају ови, напослетку, ипак потписани споразуми; да ли се ту ради више о енергетици и економији или геостратегији.

- Интерес је несумњиво економски, али и геостратешки. Наш интерес јесте да што боље економски сарађујемо са свима. Дакле, и са ЕУ, и са САД, и са Руском Федерацијом. Реализација енергетског споразума имаће велики значај за развој српске привреде. А да је реч о геостратешким интересима највише се види по реакцијама оних у земљи и ван земље који су тај споразум хтели да доведу у питање.

Може ли влада, са својим сталним и придруженим члановима који су противници споразума, да преживи овај московски потпис? И уопште видите ли граничну линију у Скупштини; знате ли поуздано које су странке власт а које опозиција?

- Преживљавање Владе не зависи само од овог споразума; да сам у Влади осећао бих се врло спокојно са подршком 214 посланика у Скупштини који су гласали за енергетски споразум. Што се партијске сцене тиче она је врло променљива. Али уздржао бих се од прогнозирања које би то могле да буду додатне проевропске странке које ће гласати за Владу када им то буде неопходно.

Недавно је први потпредседник владе Ивица Дачић говорећи да земља улази у озбиљну кризу позвао на јединство све странке како би Србија лакше превладала проблеме с којима се суочава. Можете ли замислити да ваша странка подржи неке владине предлоге који би били у интересу превладавања економске кризе и јачања српске позиције у борби за Косово и Метохију?

- Што се тиче економске кризе подсетио бих да је Влада имала сасвим нов и невероватан приступ са образложењем да криза може бити развојна шанса Србије. Видимо да су после од тога одустали али нису понудили кохерентан програм шта треба учинити даље у правцу умањења последица кризе. ДСС је направио економски програм и то је наш конкретан предлог правих мера за очување српске привреде у условима светске економске кризе. А када је реч о Косову и Метохији и постизању консензуса и јединства, тај консензус је постојао више година и испољаван је кроз велики број скупштинских резолуција. Али, када је формирана нова влада све то је нестало. Тест за то јединство требало је да буде резолуција о Косову, за коју не да није било консензуса, већ није била обезбеђена ни владина већина у Скупштини Србије. Нема више чак ни извештаја Владе о разговорима који су вођени око Еулекса а камоли националног консензуса. Невероватно је да се Скупштина на један целовит, потпун и одговоран начин није бавила питањем Косова и Метохије.

Значи, потпуно искључујете било какву сарадњу са Владом Србије?

- Ми смо поднели предлог резолуције о Косову и Метохији са жељом да се око тог документа поново успостави национално јединство, али смо сведоци да тај предлог није вољом власти ни уврштен у дневни ред Скупштине. Ми не можемо бити покриће за одлуке које неко други доноси. Можда то може да ради неко коме је власт једини циљ политичког деловања. Нама није и ми то сигурно нећемо радити.

Какве су личне амбиције Војислава Коштунице? Да ли спремате наследнике; видите ли људе који би могли да вас замене у странци али и ван ње?

- За деловање ДСС је најважнија њена државотворна политика и то је наше упориште. Све моје амбиције увек су биле везане за остваривање наше државотворне политике. Дакле, суштина је у идеји за коју се боримо, а демократска правила одређују ко ће и на којим функцијама у странци спроводити нашу политику. У ДСС има људи који су показали да могу да обављају државне функције у најбољем интересу Србије, па самим тим су способни да обављају и све функције у странци. За страначке функције је природно да се кандидују страначки људи. А за ширење идеје и политике ДСС веома су важне и невладине организације. Наравно, не мислим на оне трабантске невладине организације. Треба погледати само реаговања, коментаре који се пишу на појединим сајтовима. То је углавном млађи свет који слободно и храбро размишља о свим важним друштвеним темама. У томе видим наду и за Србију и за ДСС. Јер, ДСС сигурно јесте упориште идеје да се може бити са светом али треба да се при том остане и свој. Треба улазити у шире међународне интеграције али да опстанете, да не нестанете.

(Разговарао: Горислав Папић)